

ZPRÁVA O ČINNOSTI POLABSKÉHO MUZEA, p. o. ZA ROK 2015

Polabské muzeum

Polabské muzeum
Poděbrady

Polabské národopisné muzeum
Píerov nad Labem

Vlastivědné muzeum
Nymburk

Muzeum Bedřicha Hrozného
Lysá nad Labem

Galerie Melantrich
Rožďalovice

Městské muzeum
Sadská

Polabské muzeum, příspěvková organizace
Palackého 68
290 55 Poděbrady
IČO: 00069841

Úvod

Polabské muzeum se v roce 2015 řídilo *Plánem činnosti PM na rok 2015* a plnilo řadu dalších úkolů, které vyvstaly v průběhu roku neplánovaně a bylo je nutno řešit. Jedním z hlavních stanovených cílů bylo udržení počtu návštěvníků a příjmů Polabského muzea z hlavní činnosti. Tento cíl byl zdárně naplněn, v oblasti návštěvnosti dokonce překonán.

V roce 2015 Polabské muzeum spravovalo následující pracoviště:

- **Polabské muzeum Poděbrady** (sídlo a hlavní budova Polabského muzea s přílehlými objekty),
- **Památník krále Jiřího z Poděbrad** (na II. nádvoří poděbradského zámku),
- **Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem**, areál muzea v přírodě
- **Vlastivědné muzeum Nymburk** a objekt bývalé židovské synagogy,
- **Galerie Melantrich Rožďalovice**,
- **Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem**,
- **Městské muzeum Sadská** (zde provoz silně omezen a expozice zpřístupněna zájemcům jen po předchozí dohodě),
- **Centrální depozitář Sadská.**

Rok 2015 byl ve znamení realizace dvou velkých projektů, které byly financovány z Regionálního operačního programu Střední Čechy a kofinancovány buď Středočeským krajem, nebo městem Lysá nad Labem.

Prvním projektem byla kompletní rekonstrukce budovy Muzea Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, vlastní realizace stavby zahájena v únoru 2015. Nositelem projektu byl vlastník budovy, město Lysá nad Labem. Cílem byla kompletní rekonstrukce budovy včetně vytvoření nové expozice. Po mnoha letech se podařilo pro muzeum upravit celý objekt. Vznikly tím nové prostory pro realizaci poměrně obsáhlé stále expozice, která návštěvníka seznámí s dějinami města Lysá nad Labem, regionální přírodou a část byla samozřejmě věnována i Bedřichu Hroznému a Chetitům.

Autorem architektonického řešení a celé rekonstrukce byla společnost Agora Liberec (Ing. arch. Zrník), návrhy expozic a mobiliáře zpracoval Ing. arch. Jaroslav Staněk. Stavebně rekonstrukci prováděla firma Loučka Pardubice, s. r. o. Stavební práce byly dokončeny v září a následně byla zahájena vlastní instalace sbírkových předmětů a dalšího vybavení stálé expozice do nového výstavního mobiliáře. Slavnostní otevření muzea se uskutečnilo 28. 10. 2015 za přítomnosti představitelů města Lysá nad Labem (starosta Jiří Havelka), Středočeského kraje (radní Zdeněk Štefek a senátorka a radní Emilie Třísková) a Polabského muzea (ředitel Jan Vinduška a vedoucí pracoviště Ondřej Rašíň). Celková cena rekonstrukce se vyšplhala k částce 15 milionů korun.

Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem před rekonstrukcí (2013)

Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem po rekonstrukci (2015)

Druhou akcí, financovanou z prostředků EU, bylo zahájení realizace projektu „Rozšíření areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem“, jež byla spuštěna předáním staveniště 8. 4. 2015. Vlastnímu zahájení ještě předcházelo výběrové řízení na dodavatele stavby, které se uskutečnilo v únoru 2015.

Slavnostní předání staveniště 8. 4. 2015 v Přerově nad Labem
(zleva: Jan Vosecký, Zdeněk Štefek, Václav Chytil, Miloš Petera, Jan Vinduška)

Vítězem veřejné zakázky, generálním dodavatelem, se stala firma Michal Svoboda z Poděbrad (Svoboda stavby). Cílem projektu bylo vybudování 5 objektů lidové architektury – transfer památkově chráněného domu s podsíní z Oskořínka, částečný transfer roubené stodoly ze Sovenic, funkční kopie kovárny z Jíkve, kopie kapličky z Přerova nad Labem, vzorová pilířová stodola a na doplnění ještě soubor drobných staveb (sušárna ovoce, chlívký, kůlny, včelín a studna). Ve stávajících objektech v areálu skanzenu došlo k výměně výstavního mobiliáře stálých expozic a kompletní výměně a rekonstrukci osvětlení ve všech expozičních prostorech. Tato obměna svítidel spočívala v náhradě stávajících, mnoha různých typů a druhů svítidel, za nová svítidla s LED zdroji s automatickým zapínáním a vypínáním při vstupu do objektu. Dalším počinem bylo vytvoření informačního systému v rámci skanzenu – vznikl nový audiovizuální panel a mobilní aplikace jako průvodce po všech objektech skanzenu.

Prostor v areálu skanzenu před zahájením projektu (3. 4. 2015)

Stavební část s ohledem na nepředpokládané geologické komplikace při založení několika objektů však nabírala skluz. Po schválení veškerých změn byly okamžitě v polovině srpna zahájeny stavební práce na všech doposud pozastavených objektech. Přes veškeré obtíže byl projekt stavebně dokončen v termínu k 30. 10. 2015 a po dokončení vad a nedodělků, bylo dílo převzato kompletně ke dni 20. 11. 2015. Slavnostní ukončení projektu se uskutečnilo 11. 12. 2015 za účasti představitelů Středočeského kraje a Úřadu regionální rady Střední Čechy.

Dokončené stavby v areálu skanzenu (11. 12. 2015)

Hospodaření

Polabské muzeum v roce 2015 hospodařilo s celkovou částkou ve výši **15.048.806,- Kč**. Příspěvek od zřizovatele (Středočeského kraje) na provoz činil 10.667.927,- Kč (před změnami příspěvek ve výši 9.800.000,- Kč). Příspěvek Polabského muzea vzniklý z hlavní činnosti organizace byl ve výši 4.380.879,- Kč. Hlavní část této částky byla tvořena prodejem vstupenek (2.530.000,- Kč), dále jej tvoří příjem za prodané zboží, což jsou suvenýry a publikace (443.000,- Kč). Zbytek tvořily další příjmy vycházející z činnosti Polabského muzea. Oproti roku předchozímu vzrostl příjem na položkách z hlavní činnosti (vstupné) o téměř 400 tisíc korun.

Organizační záležitosti

V průběhu roku 2015 bylo v Polabském muzeu zaměstnáno celkem 40 osob, což bylo na přepočtené úvazky 26,14 osob. V Polabském muzeu pracovalo celkem 11 odborných pracovníků. K 31. 8. 2015 odešel z Polabského muzea po 18 letech z pozice historika a kurátora Mgr. Petr Šorm, který vykonával i funkci statutárního zástupce ředitele. Na uvolněnou odbornou pozici nastoupil od 1.10. Mgr. Adam Votruba, Ph.D. S platností od 1. 9. 2015 byla na pozici statutárního zástupce ředitele jmenována Bc. Kamila Čechová. V souvislosti s rozšířením areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem byla ke 2. 11. 2015 přijata na místo odborného etnografa PhDr. Hana Šídová, která postupně převezme správu bohaté sbírky národopisu.

V souvislosti s rozšířením expozičních prostor Muzea Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem nastoupila k 1. 11. 2015 na pozici pokladní Jana Zacharníková. S ohledem na bezproblémové zajištění chodu muzea bude nutné ještě v blízké budoucnosti personální stav posílit.

Expozice

Celkem 12 stálých expozic bylo přístupných pro návštěvníky Polabského muzea v roce 2015. Některé stálé expozice jsou tvořeny mozaikou několika menších expozic, které na sebe navazují, jako např. expozice v PNM Přerov nad Labem, která se skládá z mnoha dílčích částí tvořící celek s názvem *Život lidu na polabské vesnici od poloviny 18. do poloviny 20. století*. Podobná situace je v i Polabském muzeu Poděbrady, kde je stálá expozice *Příběh Polabí* tvořena též z několika částí.

Stálá expozice Muzea Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem byla s ohledem na připravenou rekonstrukci budovy muzea počátkem roku deinstalována. Po rekonstrukci, jak již bylo uvedeno výše, byla nová expozice seznamující s dějinami Lysé nad Labem včetně významných lyských osobností a osobnosti Bedřicha Hrozného slavnostně otevřena 28. 10. 2015.

Interiér Muzea Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem po rekonstrukci - nová expozice

Výstavy Polabského muzea v roce 2015

Pro návštěvníky Polabského muzea bylo připraveno v průběhu roku na 16 výstav, další 4 výstavy pokračovaly z předchozího roku a ukončeny byly dle plánu v prvních měsících roku 2015. Z uvedeného počtu bylo 10 výstav vlastních, tj. připravených Polabským muzeem a 6 výstav bylo převzatých nebo zapůjčených.

Tradičně nejúspěšnější výstavou v roce 2015 se stala vánoční výstava *Lidové Vánoce v Polabí*, kterou navštívilo během 6 týdnů trvání na 17 tisíc návštěvníků. Nemalý podíl na návštěvnosti této výstavy mají doprovodné programy (pravidelné víkendové předvádění lidových řemesel) a dílničky pro předškolní a školní děti. Doprovodný program podobného typu je v PNM Přerov n. L. nabízen a hojně využíván i při velikonoční výstavě *Jaro na vsi*.

S ohledem na uzavření Muzea B. Hrozného Lysá nad Labem v průběhu roku z důvodu rekonstrukce, byla připravena pouze jediná výstava na zahájení provozu nově zrekonstruovaného muzea, a to *Bohumil Hrabal a Lysá nad Labem*. Bez výstav bylo muzeem v Sadské, které je mimo provoz a k dispozici mají případní návštěvníci stálou expozici.

POLABSKÉ MUZEUM V PODĚBRADECH

8. 11. 2014 – 18. 1. 2015: **Ing. arch. Jan Pavlíček – Akvarel Di Praga**. Výstava akvarelů.

12. 11. 2014 – 18. 1. 2015: **Jan Strejcius – Dřevěné fantazie**. Výstava výtvarných dřevěných dekorací interiérů a dřevěné plastik.

14. 2. 2015 – 28. 6. 2015: **Válečné Poděbrady**. Výstava přibližující průběh II. sv. války na Poděbradsku.

5. 5. 2015 – 30. 9. 2015: **Váleční letci na Nymbursku**. Výstava mapující osudy rodáků z Nymburska, vojenských letců za II. světové války.

1. 7. 2015 – 27. 9. 2015: **e Schola**. Výstava prací studentů Střední školy oděvního a grafického designu Lysá nad Labem.
3. 7. 2015 – 31. 8. 2015: **Tomáš Truneček – Úsměvy porodníka**. Kreslený humor.
8. 9. 2015 – 15. 11. 2015: **Roman Zuzák – Příroda zblízka**. Výstava fotografií.
10. 10. 2015 – 15. 11. 2015: **Hasiči dříve a dnes**. Výstava o historii hasičstva na Nymbursku.
20. 10. 2015 – 29. 11. 2015: **Válečné fotografie Jendy Rajmana**. Život na italské frontě 1915–1918.
24. 11. 2015 – 14. 2. 2016: **Veronika Doutlíková: Ilustrace a Camera Cagliostro: Filmové loutky a dekorace**. 25 let finsko-české spolupráce v animované tvorbě.
14. 12. 2015 – 14. 2. 2016: **Tradice stavění jeslíček**.

POLABSKÉ NÁRODOPISNÉ MUZEUM PŘEROV NAD LABEM

14. 3. 2015 – 19. 4. 2015: **Jaro na vsi**. Tradiční velikonoční výstava v celém areálu skanzenu.
28. 4. 2015 – 31. 10. 2015: **Národopisná výstava československá a náš kraj**. Výstava připomíná nejen velké výstavy z konce 19. století (Národopisnou výstavu československou a Všeobecnou zemskou výstavu), ale i spontánní národopisné hnutí, které její přípravy vyvolaly ve zdejší kraji.
1. 5. 2015 – 31. 10. 2015: **Lidový oděv středního Polabí a jeho sběratelka Barbora Hoblová**. Výstava představující lidový oděv středního Polabí a osobnost sběratelky Barbory Hoblové.
14. 11. 2015 – 30. 12. 2015: **Lidové Vánoce v Polabí**. Tradiční vánoční výstava.

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM NYMBURK

6. 12. 2014 – 1. 2. 2015: **Od adventu po Hromnice – pohledy, zvyky a obyčeje**. Výstava sbírky starých vánočních pohlednic.
6. 12. 2014 – 29. 3. 2015: **Karel Marysko – básník s absolutním sluchem**. Výstava věnovaná nejbližšímu příteli B. Hrabala.
7. 2. 2015 – 29. 3. 2015: **Nymburk ve starých fotografiích a pohlednicích**.
24. 4. 2015 – 25. 10. 2015: **130 let muzea v Nymburce**. Výstava mapující historii nymburského muzea.
27. 11. 2015 – 27. 3. 2016: **Sport v Nymburce, sportovní centrum, basketbal, kanoistika**. Výstava o sportovním životě města v minulosti.

GALERIE MELANTRICH ROŽDALOVICE

2. 5. 2015 – 24. 5. 2015: **NAPŘÍČ ČASEM XI**. Výstava absolventů Výtvarné školy v Praze 1952 – 1958.

MUZEUM BEDŘICHA HROZNÉHO LYSÁ NAD LABEM

- od 28. 10. 2015: **Bohumil Hrabal a Lysá nad Labem**

Výstavy mimo prostory Polabského muzea

Na základě požadavků vytvořilo Polabské muzeum pro jiné pořádající subjekty následující výstavy:

13. 4. 2015 – 30. 5. 2015: **Od totality k totalitě – Konec II. světové války a nástup komunismu**, ZŠ Rožďalovice (Andrej Lamprecht)
27. 4. 2015 – 3. 5. 2015: **Ze starého muzea v Pečkách**, Pečky (Andrej Lamprecht, Ondřej Rašín)
1. 5. – 15. 8. 2015: **Plazi**, Městské muzeum Františkovy Lázně, hrad Seeberg. Výstava velkoformátových fotografií, pracovní listy. Doprovodný program: přednáška 29. 4. – Česká herpetofauna v ohrožení, Městské muzeum Františkovy Lázně (Martin Šandera)
23. 5. 2015: **17. ročník Hrabalova Kerska**, Kersko (František Sýkora)
30. 5. 2015 – 30. 9. 2015: **Když babička a děda chodili do školy – stará vysvědčení se sbírek PM**, ZŠ Rožďalovice (Andrej Lamprecht)
2. 9. – 2. 11. 2015: **Plazi**, Muzeum Říčany. Výstava velkoformátových fotografií doplněná o ukázkou živých zástupců, pracovní listy. Doprovodný program: exkurze 4. 9. – Za plazy Řičan (Martin Šandera)
5. 6. – 26. 7. 2015: do Muzea v Kyjově kompletně zapůjčena výstava: **Bohumil Hrabal – známý a neznámý**.

10. 9. – 12. 10. 2015: Polabské muzeum se podílelo prezentací svých sbírkových předmětů na výstavě: **Skromnost i majestát, dějiny a kultura Středočeského kraje**. Sečuánské muzeum, sídlící v Cheng-tu, hlavním městě čínské provincie Sečuán.

Návštěvnost

V roce 2015 navštívilo Polabské muzeum (7 muzejních pracovišť) celkem **65.544** návštěvníků, z toho bylo platících celkem **55.166**, neplatících 10.378 (zpravidla děti předškolního věku, návštěvníci s volným vstupem, účastníci vernisáží apod.). Proti roku 2014 přišlo celkem o 6.557 návštěvníků více (platících o 3.371 více).

Nejvýznamnější nárůst návštěvnosti byl opět zaznamenán v Polabském národopisném muzeu Přerov nad Labem, kam přišlo o 5.929 návštěvníků více než v r. 2014. Návštěvnost muzea v Nymburce zaznamenala pokles o 700 osob. Návštěvníků Muzea B. Hrozného Lysá nad Labem bylo po slavnostním zprovoznění do konce roku celkem 880, z nichž byl ale značný počet zdarma, což souviselo s obrovským zájmem při slavnostním zahájení provozu. V muzeu v Poděbradech byla návštěvnost srovnatelná s předchozím rokem (i když podle statistik byl zaznamenán pokles o přibližně 800 osob, což je ale důsledek mimořádné 3 denní výstavy archivních dokumentů v březnu 2014, tak ostatní měsíce v průběhu roku vykazují statistický nárůst). Mimořádná návštěvnost byla zaznamenána v Památníku krále Jiřího, kam přišlo o 2.000 návštěvníků více. Pracoviště Galerie Melantrich Rožďalovice mělo jen jednu výstavu s velmi omezeným zájmem platících návštěvníků. Muzeum Sadská má provoz omezený – personálně není zajištěno a na objednání jej navštívilo celkem 57 osob.

Návštěvnost Polabského muzea v roce 2015															
	Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem		Polabské muzeum Poděbrady		Památník krále Jiřího		Muzeum Bedřicha Hrozného		Vlastivědné muzeum Nymburk		Galerie Melantrich Rožďalovice		Městské muzeum Sadská		Celkem
	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	Zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	
leden	0	0	480	38	30	1	0	0	149	8	0	0	0	0	706
únor	0	0	216	17	103	12	0	0	110	49	0	0	0	0	507
březen	4 947	648	241	11	192	27	0	0	227	21	0	0	0	0	6 314
duben	6 277	1068	401	50	846	159	0	0	219	108	0	0	0	0	9 128
květen	2 778	424	309	22	1152	168	0	0	243	13	92	100	46	0	5 347
červen	1 994	585	445	11	936	52	0	0	257	22	0	0	0	0	4 302
červenec	2 103	430	281	38	1 300	87	0	0	131	24	0	0	0	0	4 394
srpen	2 385	591	433	49	1226	52	0	0	107	15	0	0	0	0	4 858
září	1 986	583	372	30	935	65	0	0	148	4	0	0	0	0	4 123
říjen	1373	225	244	73	937	97	0	0	240	10	0	0	0	0	3 199
listopad	2912	800	366	25	242	11	69	594	104	47	0	0	11	0	5 181
prosinec	13 693	2 855	559	20	0	0	186	31	133	8	0	0	0	0	17 485
celkem	40 448	8 209	4 347	384	7 899	731	255	625	2 068	329	92	100	57	0	65 544
Celkem	48 657 ↑		4 731 ↓		8 630 ↑		880 ↓		2 397 ↓		192 ↑		57 ↑		

↓ ↑ znamená pokles či nárůst návštěvnosti proti roku předchozímu

Rozložení skupin návštěvníků dle zaplaceného vstupného

	Dospělí (plné vstupné)	Děti 6–15 (snížené vstupné)	Studenti (snížené vstupné)	Senioři (snížené vstupné)	Rodinné (snížené vstupné)	Školní skupiny (snížené vstupné)	Ostatní skupiny (snížené vstupné)	Celkem placích	Celkem Zdarma	Celkem
Celkem	20726 ↑	3285 ↑	1684 ↓	9319 ↑	5836 ↑	11888 ↓	2221 ↓	55166 ↑	10378 ↑	65544 ↑

↓ ↑ znamená pokles či nárůst návštěvnosti proti roku předchozímu

Přednášky

Přednášková činnost Polabského muzea je vhodnou prezentací nových poznatků z přírody, historie a dalších oblastí. Zvláštního zájmu se těší přednášky s cestopisnou tematikou, které mají v programu již své pevné místo. Na pracovištích Polabského muzea se uskutečnilo 11 přednášek, které vyslechlo celkem 276 posluchačů. Další přednášky provedli zaměstnanci muzea (M. Šandera, J. Hrabětová, A. Lamprecht, O. Rašín) pro jiné organizátory. Své posluchače a zároveň účastníky měly také akce pořádané přírodovědcem Martinem Šanderou v přírodě – Žabí koncert I a II, (7. a 14. 5. 2015), kterých se zúčastnilo 63 osob.

Přednášky v Polabském muzeu 2015:

Datum konání	Přednášející	Název přednášky	Místo konání	Počet osob		
				placích	neplacích	celkem
21. 1. 2015	PhDr. Jana Hrabětová	Zmizelé Poděbrady aneb co tu zaniklo beze stopy	PMP	56	7	63
17. 2. 2015	Ing. Jaroslav Kolčava	Varhany	MBH Knihovna	12	5	17
18. 2. 2015	Doc. Václav Ziegler	Geologické a paleontologické putování středním Polabím	PMP	33	9	42
18. 3. 2015	PhDr. Jana Hrabětová	Dolní Sasko: po stopách otonské architektury	PMP	17	5	22
22. 4. 2015	Roman Šulc	Dolní Slezsko: Vratislav a okolí	PMP	35	7	42
20. 5. 2015	PhDr. Karla Motyková, DrSc.	Archeologické stopy dávných věků ve středním Polabí	PMP	15	11	26
23. 9. 2015	Mgr. Hana Koubková	Jan Hus a jeho odkaz	PMP	5	5	10
14. 10. 2015	Mgr. Jan Šamata	Zelení vetřelci aneb invazní rostliny zaplavují Čechy	PMP	9	1	10
21. 10. 2015	Mgr. Andrej Lamprecht	Povídání o smrti	PMP	10	6	16
18. 11. 2015	Štěpán Medikus	Maroko	PMP	13	4	17
2. 12. 2015	PaedDr. Zdeněk Souček	Za ptáky za polárním kruhem – výprava na norský poloostrov Vrangar	PMP	7	4	11
Celkem				212	64	276

Lektorské a doprovodné programy a přednášky ve školách

Nedílnou součástí nabídky Polabského muzea jsou lektorské programy a programy ve stálých expozicích (Příběh Polabí, Příběh archeologie, B. Hrozný, Středověký Nymburk) nebo k právě probíhajícím výstavám (Jan Strejcius – Dřevěné fantazie, Veronika Doutlíková: Ilustrace a Camera Cagliostro: Filmové loutky a dekorace). Doprovodné programy, které navštěvují žáci od mateřských po střední školy, připravuje především muzejní pedagog PM (A. Šeberlová).

V průběhu roku 2015 bylo uskutečněno celkem 51 lektorských programů pro 1.009 žáků a studentů. Vedle toho přednesli odborní pracovníci pro školní mládež 20 tematických přednášek (např. B. Hrabal), které si poslechlo na 450 posluchačů, a to jak v prostorách Polabského muzea, tak i přímo ve školách, kam za nimi přednášející docházejí.

V průběhu velikonoční a vánoční výstavy v PNM Přerov n. L. byly též pro školní výpravy připraveny řemeslné dílničky. Každý malý účastník si mohl pod lektorským dohledem vytvořit malý dárek z připraveného materiálu a hotový výtvar si odvézt s sebou domů.

Badatelská služba

Veřejností, a to jak laickou, tak i odbornou, je v poměrně hojně míře využívána badatelská služba poskytovaná odbornými pracovníky Polabského muzea, a to zvláště při bádání ve sbírkách písemností uložených v archivech pracovišť Polabského muzea či knihovně. Celkem odborní pracovníci Polabského muzea v roce 2015 vyřídili na 325 badatelských dotazů a požadavků (badatelské návštěvy, dotazy zpravidla písemné, konzultace apod.).

Publikační činnost

Jedním z významných výstupů činnosti odborných pracovníků Polabského muzea je jejich publikační činnost.

Aranka Součková:

Recenze: Kněžů Knížová M. a kolektiv: Restaurování vitráže s motivem apoštola z kostela sv. Jakuba Většího v Žebnici. In Fórum pro konzervátory-restaurátory, Brno, 2015, 47 – 53

Součková, A. et kolektiv: Restaurátorský průzkum a metodika zásahu u předmětu kombinovaného z křišťálu a kovu. In: Muzeum. Muzejní a vlastivědná práce, 1, roč. 53, Praha 2015, 12 – 18

Jana Hrabětová:

110 let minerálních pramenů v Poděbradech, Poděbradské noviny – 3 díly

Lázeňský ústav Libenský a jeho historie, Lázeňské noviny

Objevení poděbradských minerálních pramenů, časopis Bazén a sauna

Šandera M., 2015: Zvýšený výskyt skokanů skřehotavých s deformovanými končetinami u Staré Lysé. Increased number of marsh frogs with deformed limbs at the village of Stará Lysá (English abstract). Vlastivědný zpravodaj Polabí 44: 4 – 19.

Šandera M., 2015: Výskyt obratlovců v okolí lesních rybníků u obce Loučeň na Nymbursku v roce 2013. Faunistic records of vertebrates at forest ponds near the village of Loučeň in 2013 (English abstract). Vlastivědný zpravodaj Polabí 44: 20 – 34.

Mikátová B., **Šandera M.**, 2015: První rozmnožení želvy nádherné ve volné přírodě ČR. HERPETA 1: in print.

Petřík P., **Šandera M.**, 2015: Průvodce přírodou Milíčova a okolí. HERPETA, Praha, 32 pp.

Odborné konference a semináře

Odborní pracovníci v průběhu roku 2015 využívali i možnost zúčastnit se mnoha různých odborných setkání, a to jako pořadatelé, či přispěvatelé nebo posluchači.

MgA. Alena Šeberlová:

7.4 – 9. 4. 2015: 16. konference archivářů České republiky – Archivy, člověk a krajina, Poděbrady

28. – 29. 4. 2015: mezinárodním kolokviem – Evropské přesahy muzejní edukace, Plzeň

26. 11. 2015: konference – Poděbradská éra v zemích české koruny, Poděbrady

RNDr. Martin Šandera, Ph.D.:

12. – 13. 2. 2015: **Zoologické dny – konference**, Brno

přednáška a abstrakt ve sborníku: Šandera M.: Počínající projekty zachování ropuchy krátkonožé a želvy bahenní v ČR, počet posluchačů: cca 70

poster a abstrakt ve sborníku: Šandera M.: Hladoměr – hladové ryby a beznohé žáby: biologická nerovnováha v novém mokřadu

24. 2. 2015: **Seminář v rámci Přípravy záchranného programu pro ropuchu krátkonožou, Praha**

hlavní organizátor

17. – 19. 7. 2015: **30. konference České herpetologické společnosti a setkání HERPETA**, Prachov

hlavní organizátor, vedení exkurzí

přednášky a abstrakt ve sborníku: Šandera M.: Počínající projekty zachování ropuchy krátkonožé a želvy bahenní v ČR

poster: Šandera M.: Hladoměr – hladové ryby a beznohé žáby: biologická nerovnováha v novém mokřadu

16. – 18. 9. 2015: **Seminář muzejních zoologů a pracovníků ochrany přírody**, Písek

přednášky: Šandera M.: Želva bahenní v ČR – současný výskyt a projekt na její zachování

Šandera M.: Hladoměr – hladové ryby a žáby bez stehýnek aneb biologická nerovnováha v novém mokřadu
Šandera M.: Příprava záchranného programu pro ropuchu krátkonožou

5. – 6. 11. 2015: **Setkání mapovatelů a monitorovatelů obojživelníků a plazů, AOPK ČR**, Nasavrky

přednáška: Šandera M.: Želva bahenní v ČR

Aranka Součková:

17. 3. 2015: **Zasedání Komise KR AMG**, Brno,

14. – 15. 4. 2015: **Zasedání Odborné sekce pro dějiny skla České společnosti archeologické AV ČR**, Český Brod

27. 5. 2015: **Workshop, Výzdočné techniky kovů II.**, TM Brno

7. – 10. 9. 2015: **Konference konzervátorů-restaurátorů AMK ČR**, Plzeň

PhDr. Jana Hrabětová:

15. 10. 2015: **Seminář – Zpěvníky lidových písní**, EÚ AV Praha

6. 11. 2015: **Seminář – Lidová architektura**, Trstěnice. Přednesení příspěvku o transferu památkově chráněné chalupy z Oskořínka s fotodokumentací

PhDr. Helena Lipavská:

8. – 9. 4. 2015: **16. konference archivářů České republiky**, Poděbrady

František Sýkora:

7. – 10. 9. 2015: **Konference konzervátorů-restaurátorů**, Komise KR AMG Plzeň,

PhDr. Jan Vinduška:

26. 11. 2015: **Konference – Poděbradská éra v zemích české koruny**, Poděbrady

Ediční činnost

Hlavní ediční a nakladatelskou činností Polabského muzea v roce 2015 bylo vydání *Vlastivědného zpravodaje Polabí 44/2013*. Dalším vydavatelským počinem bylo vydání nového průvodce po každoroční výstavě v Polabském národopisném muzeu Přerov nad Labem – *Jaro na vsi*. Průvodce výstavou (Autor: J. Hrabětová).

Ve spolupráci s Kulturním a informačním centrem Poděbrady byl vydán kalendář na rok 2016 k 110. výročí otevření budovy muzea *Z pokladů Polabského muzea*. Podklady připravila J. Hrabětová.

Propagační činnost a další akce pro veřejnost

K prezentaci akcí a činností využívá Polabské muzeum vlastní webové stránky (www.polabskemuzeum.cz) či facebookové profily a Twitter, ale také další média a výlepové služby. V posledních letech s výrazným pozitivním vlivem na návštěvnost prezentovaných míst je využívání billboardových ploch a tzv. citilightů v prostorách pražského metra, doplněné o letáčky umístěné na mnoha distribučních místech nejen v Praze. V roce 2015 bylo realizováno několik těchto větších kampaní zaměřených na výstavy a akce v PNM Přerov nad Labem.

Webové stránky Polabského muzea (www.polabskemuzeum.cz), které slouží jako základní informační zdroj při prezentaci aktuálních výstav a dalších zajímavostí, včetně fotogalerií z uskutečněných akcí Polabského muzea, navštívilo v roce 2015 celkem 69.726 unikátních návštěvníků (nárůst o 12.500 návštěvníků webu oproti roku 2014). Dalším významným komunikačním a propagačním prostředkem Polabského muzea jsou facebookové profily jednotlivých pracovišť – [Poděbrady](#), [Nymburk](#), [Přerov n. L.](#) a [Lysá n. L.](#) a účet na [twitteru](#).

Významný vliv na propagaci jednotlivých muzejních pracovišť má jejich prezentace ve sdělovacích prostředcích, především v televizních stanicích, ale i v rozhlasu. V průběhu roku bylo natočeno několik televizních a rozhlasových reportáží či pořadů za účasti odborných pracovníků Polabského muzea (J. Vinduška, J. Hrabětová, M. Šandera), které propagovaly akce a činnost Polabského muzea. Mnoho informací o výstavách a expozicích Polabského muzea bylo zveřejněno formou novinových článků a informací v regionálním tisku (Nymburský zpravodaj, Lyské listy, MF DNES, 5+2, Nymburský deník, Mělnický deník, Poděbradské noviny). Svou činnost a aktuální výstavy propagovalo Polabské muzeum například také na poděbradském Dni dětí, kterého se každoročně zúčastní cca 600 dětí a dospělých z Poděbrad a okolí.

Polabské muzeum se i v roce 2015 zapojilo do festivalu muzejních nocí a bylo to již po osmé. Hlavním místem konání této akce bylo Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem, kde se skanzenová muzejní noc odehrála v sobotu 6. 6. 2015, a to po páté.

Významnou událostí byla 21. 8. 2015 návštěva premiéra vlády České republiky Bohuslava Sobotky. Za doprovodu hejtmána Středočeského kraje Miloše Petery navštívil přerovský zámek a prohlédl si areál Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem.

Návštěva premiéra Bohuslava Sobotky (uprostřed) v doprovodu hejtmána Miloše Petery (vlevo) a ředitele Polabského muzea Jana Vindušky (vpravo).

Opět návštěvníky vyhledávanou akcí byl *Skanzen v pohádkách Zdeňka Trošky*. V Polabském národopisném muzeu Přerov nad Labem se tato akce uskutečnila za zvýšeného zájmu návštěvníků 29. 8. 2015. Nechyběla výstava kostýmů z pohádek Zdeňka Trošky, fotokostymérna a bohatý

doprovodný program zaměřený převážně na dětské návštěvníky. Ti měli možnost si na několika stanovištích vyzkoušet svoji zručnost a důvtip, za což byli všichni účastníci odměněni. Jedním z nejžádanějších bodů programu byl diktát ve staré škole v podání pana režiséra Zdeňka Trošky a účasti plné třídy zájemců z řad návštěvníků.

Ve spolupráci se společností ČESON (Česká společnost pro ochranu netopýrů) a odborem životního prostředí Městského úřadu Lysá nad Labem se v areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem a jeho okolí uskutečnila 4. 9. 2015 akce pod názvem *Netopýří noc*. Akce se těšila nebývalému zájmu a zúčastnilo se jí celkem 120 osob.

Opět ve spolupráci s obcí Přerov nad Labem a Českým rozhlasem se v areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem uskutečnila 26. 9. 2015 *Dožínková slavnost – v zámku a podzámčí*. Při této příležitosti byl zpřístupněn přerovský zámek, kde se odehrávala část doprovodného programu.

Při příležitosti oslav 100. výročí rozluštění chetitštiny Bedřichem Hrozným, do kterých se svým dílem zapojilo Polabské muzeum – Muzeum Bedřicha Hrozného, se v Lysé nad Labem, ve spolupráci s Městskou knihovnou Lysá nad Labem, uskutečnila po dva večery (4. 3. a 21. 11.) soutěž pro širokou veřejnost pod názvem *Labyrint*. První březnové soutěže se zúčastnilo 33 soutěžících, listopadové dokonce 75.

K Polabskému muzeu patří již mnoho let setkávání členů *Společnosti přátel starého Nymburka a Přírodovědného klubu Polabí*. Jejich setkání se v pravidelných termínech konají v prostorách Polabského muzea a jsou obohacena přednáškami na odborná témata. Členové klubů a jejich příznivci se však nepotkávají jen pod muzejní střechou, ale hlavně přírodovědci vyráží do přírody. Přátelé starého Nymburka se v průběhu roku po změnu vydali na výlety po historických místech.

Práce se sbírkami a odborná činnost

Polabské muzeum spravuje rozsáhlý sbírkový fond pod názvem Sbirka Polabského muzea, která čítá více než 150.000 evidenčních čísel zapsaných v Centrální evidenci sbírek (CES) vedenou Ministerstvem kultury. Sbirka PM je zapsána v Centrální evidenci sbírek pod číslem: MPB/002–05–13/243002. Vlastníkem Sbírkou Polabského muzea je Středočeský kraj, zřizovatel Polabského muzea.

Sbirka Polabského muzea se skládá z následujících podsbírek:

- Geologická
- Botanická
- Zoologická
- Archeologická (prehistorie)
- Historická
- Numismatická
- Etnografická
- Výtvarné umění
- Knihy
- Další – Kabinet L. Kuby
- Jiná – Muzeum Královéměstecka
- Jiná – Muzeum B. Hrozného Lysá nad Labem
- Jiná – Městské muzeum v Sadské
- Jiná – Vlastivědné muzeum Nymburk

Základní činností muzejní práce je správa bohatého sbírkového fondu. V roce 2015 byla stěžejní činnost v této oblasti zaměřena na reorganizaci a ukládání přestěhovaných sbírek v centrálním depozitáři. K bezpečnému uložení sbírek přispělo i pořízení souboru regálů, které Polabské muzeum nakoupilo v celkové výši 80.000,- Kč (podíl grantu Ministerstva kultury ČR tvořil 40.000,- Kč).

S probíhající činností v centrálním depozitáři je spjata inventarizace sbírkového fondu a tvorba lokačních seznamů.

Počátkem roku 2015 bylo nutno kompletně vystěhovat před rekonstrukcí muzeum Bedřicha Hrozného. V září a říjnu 2015 v rámci vzniku nové expozice byly stěhovány vybrané sbírkové předměty k prezentaci zpět do nových prostor.

V posledním čtvrtletí 2015 probíhala příprava a následný export dat pro digitální repositář sbírek spravovaný Krajským úřadem Středočeského kraje. Vznikl portál, kde budou postupně prezentovány sbírkové předměty muzeí zřizovaných Středočeským krajem.

Další činnost odborných pracovníků byla dělena mezi vyřizování badatelských dotazů, správu a revize sbírkových fondů (zrevidováno 18.022 předmětů), přípravu a realizaci přednášek, výstav a expozic. Z případných terénních výzkumů využíval získané poznatky například přírodovědec, a to jak v publikační, tak i v přednáškové činnosti. Terénní výzkum přírodovědce RNDr. Martina Šandery, Ph.D. se týkal hlavně sledování působení ryb na obojživelníky na lokalitě Hladoměř a sledování umísťování snůšek hnědých skokanů. Data o výskytu obojživelníků a plazů byla zapsána do Nálezové databáze ochrany přírody.

Speciální požadavky jsou kladeny na pracovní činnost archeologa, který vedle standardní muzejní práce, vykonává i některé úkony na poli státní památkové péče v oblasti archeologie. Jsou to vydávání vyjádření k některým stavebním činnostem a hlavně provádění terénních archeologických výzkumů nebo dohledů při stavbách rodinných domků, či průzkumy archeologických lokalit. V rámci rekonstrukce objektu muzea Bedřicha Hrozného proběhl záchranný archeologický výzkum, který jako export vedl archeolog Polabského muzea Mgr. Andrej Lamprecht. Nově získané poznatky a nálezy byly ihned zapracovány do vznikající stálé expozice.

V roce 2015 bylo realizováno v oblasti archeologické činnosti mj. následující:

Počet terénních výzkumů nebo dohledů		Počet vyjádření	Počet dokončených náleзовých zpráv a zpráv pro investory	Počet nedokončených náleзовých zpráv a zpráv pro investory
Hrazené	Nehrazené			
1	11	10	4	2

V Archivu Polabského muzea (spravujícím cca 65 běžných metrů sbírky písemností) probíhá revize – k 31. 12. 2015 zrevidováno 31 bm.

Probíhala též digitalizace evidence sbírek (digitalizace katalogizačních karet v systému BACH) a fotodokumentace sbírkových předmětů, lidové architektury.

Konzervování a restaurování

V oblasti péče o sbírkový fond prošlo konzervátorským zásahem na 261 jednotek sbírkových předmětů, které byly zpravidla použity při prezentacích na výstavách, nebo konzervovány z preventivních důvodů. Dalších 38 sbírkových předmětů bylo zrestaurováno, z toho vlastními silami 30. Služby externích restaurátorů bylo využito při restaurování nábytku a obrazů do nové stálé expozice v Muzeu Bedřicha Hrozného. Konzervačním zásahem prošla též většina prezentovaných sbírkových předmětů instalovaných v expozici Muzea B. Hrozného. Na externí restaurování bylo v roce 2015 vydáno celkem 192.370,- Kč.

Preventivním konzervačním zásahem zvaným fumigace – dezinfekční zákrok proti skladištním škůdcům a dřevokaznému hmyzu prošel v roce 2015 centrální depozitář Sadská (2x – v jarním a podzimním období) a expozice a depozitář v Poděbradech (1x). Na poli preventivní konzervace, při které jsou monitorovány měřicími přístroji klimatické podmínky, ve kterých jsou sbírky uloženy či vystaveny, bylo též překročeno k zakoupení (za 35. 483,- Kč) a následné instalaci 5 ks digitálních záznamníků relativní vlhkosti a teploty – datalogerů.

Knihovna Polabského muzea

Knihovna Polabského muzea, evidovaná dle knihovního zákona, spravovala ke konci roku 2015 na 35.623 knihovních jednotek (knihy a časopisy). Roční přírůstek knihovního fondu činil celkem 148 knihovních jednotek, za což bylo vydáno 18.000,- Kč (nové knižní přírůstky jsou následně uveřejněny na webu Polabského muzea). Během roku bylo provedeno celkem 240 výpůjček, a to jak zaměstnanci PM, kteří knihovnu využívají v rámci své odborné činnosti, tak také studenty a dalšími badateli, pro které je muzejní knihovna dostupným zdrojem informací.

Budovy ve správě Polabského muzea a jejich údržba a opravy

Počet budov ve správě Polabského muzea v roce 2015 narostl celkem o 5 objektů, a to díky realizaci projektu „Rozšíření areálu PNM Přerov nad Labem“. Dále byly výstavní prostory rozšířeny též díky projektu rekonstrukce Muzea B. Hrozného Lysá nad Labem, kde se díky přístupu města užívání prostor Polabským muzeem rozšířilo do celé budovy barokního domu na náměstí Bedřicha Hrozného. Polabské muzeum v roce 2015 spravovalo následující objekty:

- 33 budov v majetku Středočeského kraje, z nichž jsou 4 kulturní památky, všechny veřejnosti přístupné (staročeská chalupa a dům z Oskořínku v areálu PNM Přerov nad Labem, bývalý špitál Kunhuta u hl. budovy Polabského muzea v Poděbradech a roubený měšťanský dům v Rožďalovicích – Galerie Melantrich). Z celkového počtu 33 objektů se 25 objektů nachází v areálu PNM Přerov nad Labem. Zbývající objekty jsou v Poděbradech, Nymburce, Sadské a Rožďalovicích.
- 1 budovu pronajatou (synagoga Nymburk).
- 1 budovu v bezplatném užívání (Muzeum B. Hrozného v Lysé nad Labem) – kulturní památka.
- 2 muzejní pracoviště v pronajatých prostorech (2. patro domu – Muzeum Sadská, 3 prostory – Památník krále Jiřího z Poděbrad – na zámku Poděbrady – kulturní památka).

V závěru roku 2015 byla ještě provedena údržba objektů a areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem. Jednalo se zpravidla o zednické a tesařské práce, které nebylo možné s ohledem na odborné provedení a náročnost našimi silami realizovat.

V ostatních objektech ve správě Polabského muzea byla prováděna jen nejnutnější údržba v rámci běžného provozu, včetně nejnutnější a nezbytné údržby vozového parku PM (Škoda Forman r. v. 1994, Škoda Felicia Kombi r. v. 1998). Nezanedbatelnou část financí bylo potřeba vyčlenit na revize vyhrazených zařízení (plynové kotle, spalínové cesty, tlakové nádoby, plynovody, elektrorozvody, hasicí přístroje a hydranty, EZS apod.).

Zpráva o činnosti Polabského muzea v roce 2015 byla zpracována na základě zpráv o činnosti za rok 2015 odborných pracovníků a vedoucích pracovišť a oddělení Polabského muzea (jednotlivé zprávy uloženy v PM).

V Poděbradech v únoru 2016

PhDr. Jan Vinduška
ředitel Polabského muzea, p. o.